

עיקרי השולחן

מקורות בעניין - האם לבת כהן מותר להינשא לישראל

תלמוד בבלי מסכת פסחים דף מט עמוד א

תניא, רבי שמעון אומר: כל סעודה שאינה של מצוה - אין תלמיד חכם רשאי להנות ממנה. כגון מאי? - אמר רבי יוחנן: כגון בת כהן לישראל, ובת תלמיד חכם לעם הארץ. דאמר רבי יוחנן: בת כהן לישראל - אין זווגן עולה יפה. מאי היא? - אמר רב חסדא: או אלמנה או גרושה או זרע אין לה. במתניתא תנא: קוברת או קוברתו, או מביאתו לידי עניות. - איני? - והא אמר רבי יוחנן: הרוצה שיתעשר - ידבק בזרעו של אהרן, כל שכן שתורה וכהונה מעשרתו - לא קשיא: הא - בתלמיד חכם, הא - בעם הארץ. רבי יהושע נסיב כהנתא, חלש. אמר: לא ניחא ליה לאהרן דאדבק בזרעיה, דהוי ליה חתנא כי אנא. רב אידי בר אבין נסיב כהנתא, נפקו מיניה תרי בני סמיכי, רב ששת בריה דרב אידי ורבי יהושע בריה דרב אידי. אמר רב פפא: אי לא נסיבנא כהנתא לא איעתרי [כלומר התעשר בזכות שנשא כהנת]. אמר רב כהנא: אי לא נסיבנא כהנתא - לא גלאי. אמרו ליה: והא למקום תורה גלית! - לא גלאי כדגלי אינשי.

אמר רבי יצחק: כל הנהנה מסעודת הרשות לסוף גולה, שנאמר +עמוס ו+ ואכלים כרים מצאן ועגלים מתוך מרבק, וכתוב לכן עתה יגלו בראש גלים. תנו רבנן: כל תלמיד חכם המרבה סעודתו בכל מקום - סוף מחרים את ביתו, ומאלמן את אשתו, ומייתם את גזוליו, ותלמודו משתכח ממנו, ומחלוקות רבות באות עליו, ודבריו אינם נשמעים ומחלל שם שמים ושם רבו ושם אביו, וגורם שם רע לו ולבניו ולבני בניו עד סוף כל הדורות. מאי היא? - אמר אבוי: קרו ליה בר מחים תנורי. רבא אמר: בר מרקיד בי כובי. רב פפא אמר: בר מלחך פינכי. רב שמעיה אמר: בר מך רבע. **תנו רבנן: לעולם ימכור אדם כל מה שיש לו וישא בת תלמיד חכם.** שאם מת או גולה - מובטח לו שבניו תלמידי חכמים. ואל ישא בת עם הארץ - שאם מת או גולה בניו עמי הארץ. תנו רבנן: לעולם ימכור אדם כל מה שיש לו וישא בת תלמיד חכם, וישא בתו לתלמיד חכם. משל לענבי הגפן בענבי הגפן, דבר נאה ומתקבל. ולא ישא בת עם הארץ - משל לענבי הגפן בענבי הסנה, דבר כעור ואינו מתקבל. תנו רבנן: לעולם ימכור אדם כל מה שיש לו וישא בת תלמיד חכם. לא מצא בת תלמיד חכם - ישא בת גדולי הדור. לא מצא בת גדולי הדור - ישא בת ראשי כנסיות, לא מצא בת ראשי כנסיות - ישא בת גבאי צדקה. לא מצא בת גבאי צדקה - ישא בת מלמדי תינוקות. **ולא ישא בת עמי הארץ, מפני שהן שקץ, ונשותיהן שרץ, ועל בנותיהן הוא אומר +דברים כז+ ארור שכב עם כל בהמה.**

רמב"ם הלכות איסורי ביאה פרק כא הלכה לא

ולא ישא ישראל עם הארץ כהנת שזה כמו חילול לזרעו של אהרן, ואם נשא אמרו חכמים אין זווגן עולה יפה אלא מת בלא בנים או מת הוא או היא במהרה או קטטה תהיה ביניהם, אבל תלמיד חכם שנשא כהנת הרי זה נאה ומשובח הרי תורה וכהונה כאחד.

שולחן ערוך אבן העזר סימן ב

סעיף א

א] לא ישא אדם אשה א שיש בה שום פיסול. הגה: כל הנושא אשה פסולה ב משום ממון, הויין לו בנים שאינם מהוגנים. ב] אבל בלאו הכי, שאינה פסולה עליו אלא שנושאה משום ממון, מותר (תשובת ריב"ש סימן ט"ו). ג] מי שרוצה לישא אשה פסולה, בני משפחתו יכולין למחות בו (הר"ן פרק המוכר). ד] ואם אינו רוצה להשגיח בהם, יעשו איזה דבר לסימן שלא יתערב זרעו בזרעם. ומי שפסקו לו ממון הרבה לשדוכין וחזרו בהם, לא יעגן כלתו משום זה ולא יתקוטט בעבור נכסי אשתו, ה] ומי שעושה כן אינו מצליח ואין זיווגו עולה יפה, ו] **כי הממון שאדם לוקח עם אשתו אינו ממון של יושר, (א¹) וכל העושה כן מקרי נושא אשה לשם ממון, אלא כל מה שיתן לו חמיו וחמותו יקח בעין טוב ואז יצליח.** (ב"י בשם א"ח).

סעיף ב

ז] כל המשפחות ג בחזקת כשרות ח] ומותר לישא מהם לכתחלה, ואעפ"כ אם ראית ב' משפחות שמתגרות זו בזו תמיד (ט) או שני בני אדם שמתגרים זה בזה (בפ"י יוחסין), או ראית משפחה שהיא בעלת מצה ומריבה תמיד, י] או ראית איש שהוא מרבה מריבה עם הכל ד ועז פנים ביותר, חוששין להם וראוי להתרחק מהם, שאלו סימני פסלות הם. וכן כל הפוסל אחרים תמיד, כגון שנותן שמץ במשפחות או ביחידים ואומר עליהם שהם ממזרים, חוששין לו שמא ממזר הוא. יא] ואם אומר להם

¹ חלקת מחוקק א - אע"ג דלפני זה כתב כל שאינה פסולה עליו מותר לישא משום ממון היינו אם נותנין לו ממון (ברצון טוב) אבל לעגן כלתו בשביל זה זה או לעגן עצמו ולהמתין מלישא אשה עד שימצא אשה שתתן לו ממון אסור וכן סיים בא"ח ורבים נכשלים בעבירה כשאין נושאין אשה במהרה ועליהם נאמר כל הנושא אשה לשם ממון וכו' כלו' שהעיקוב מלישא אשה בשביל חמדת ממון גורם לו להוליד בנים זרים.

עיקרי השולחן

מקורות בעניין - האם לבת כהן מותר להינשא לישראל

שהם עבדים, יב) חוששים לו שמא עבד הוא, שכל הפוסל במומו פוסל. ה וכן מי שיש בו עזות פנים ואכזריות יג) ושונא את הבריות ואינו גומל להם חסד, חוששים לו ביותר שמא גבעוני הוא.

סעיף ג

משפחה שקרא עליה ערער, ו והוא שיעידו שנים שנתערב בהם ממזר או חלל (ב) או שיש בהם עבדות, ה"ז ספק. (ג) ואם משפחת כהנים היא, לא ישא ממנה אשה עד שיבדוק עליה יד] ד' אמהות שהן שמונה, אמה ואם אמה, אם אבי אמה ואמה. וכן הוא בודק על אם אביה ואמה, אם אבי אביה ואמה. ואם היתה משפחה זו שקרא עליה ערער ז לויים או ישראלים, מוסיף לבדוק עליהם עוד אחת (ד) טו) ונמצא בודק ח עשרה אמהות. ט אבל אשה הבאה לינשא אינה צריכה לבדוק, (ה) שלא הוזהרו כשרות לינשא לפסולים.

סעיף ו

לעולם ישתדל אדם לישא בת תלמיד חכם ולהשיא בתו לתלמיד חכם. לא מצא בת תלמיד חכם, ישא בת גדולי הדור, לא מצא בת גדולי הדור, ישא בת ראשי כנסיות. לא מצא בת ראשי כנסיות, ישא בת גבאי צדקה. לא מצא בת גבאי צדקה, ישא בת מלמדי תינוקות ואל ישא בתו לעם הארץ. הגה: לון ועל בנותיהן הוא אומר: ארור שוכב עם בהמה (דברים כז, כא). לז] כ וכל זה בעם הארץ שאינו מדקדק במצות (טור). לח] ומצוה לאדם שישא בת אחותו (גמרא בסנהדרין וביבמות). וי"א אף בת אחיו (הרמב"ם פ"ב דהלכות איסורי ביאה).

סעיף ח

עם הארץ לא ישא כהנת, ואם נשא אין זיווגם עולה יפה שימות הוא או היא מהרה, או תקלה תבא ביניהם. לט] אבל תלמיד חכם שנושא כהנת, הרי זה נאה ומשובח, תורה וכהונה במקום אחד.

מהרש"א חידושי אגדות מסכת פסחים דף מט עמוד א

בזרעו של אהרן כו' משום דעבודת כהן שהיא הקטרת מעשרת כדאמר"י פרק בראשונה (יומא כו) ויליף לה מדכתי"י ישימו קטורה באפך וגו' ברך ה' חילו וגו' ואמר כ"ש שתורה כו' דכתיב בתורה בשמאלה עושר וכבוד והמקשה ידע ודאי דהך דר"י בת"י קמיי"ר כדקאמר כ"ש שתורה כו' אלא דהוה ס"ד דבעם הארץ נמי מעשרת וכ"ש בת"י דיותר מעשרת משום תורה ובמסקנא דבעם הארץ מביאתו לידי עניות כ"ש דקאמר הכי פירושו אם בכהן לחוד הכהונה מעשרת כ"ש כשתנשא הכהנת לת"י דמשום תורה מעשרת טפי ודו"ק: הא בת"י ת"י לא מקרי זר לגבי כהנת (דת"י ח) שנאמר ובני דוד כהנים:

תרי בני סמיכי [דכן מצינו בזרעו דאהרן] שנאמר יורו משפטך ליעקב וגו' גם שנאמר כן בכל שבט לוי עיקר קרא בכהן איירי דכתיב ובאת אל הכהנים הלויים וגו' וק"ל:

לא גלאי כו' מוכח מזה שלא היה כהן כמ"ש התוספות וקאמר על שהוא ישראל ונשא כהנת לא עלה זיווגו יפה שהוצרך לגלות ממקומו ומיהו רב כהנא ת"י הוה ואמרין לעיל דשבח הוא לו לישא כהנת גם אם הוא ישראל וי"ל דמשום ענותנותיה לא החזיק עצמו בת"י ומיהו הם שא"ל והא למקום תורה גלית הוי מצו למימר לא תלמיד חכם אתה ודו"ק:

בית הבחירה למאירי מסכת פסחים דף מט עמוד א

כל סעודה שאינה של מצוה אין תלמיד חכם רשאי ליהנות ממנה ויש סעודת אירוסין שאינה של מצוה כגון בת תלמיד חכם לעם הארץ או בת כהן אע"פ שאינו תלמיד חכם לישראל עם הארץ ודרך הערה נבאו בהם שאין זיווגם עולה יפה או קוברה או קוברתו קודם זמן או גרושה או זרע אין לה ומ"מ בת כהן לישראל תלמיד חכם הדבר נאה ומתקבל שהכהנים סתמם משתדלים בעסקי שמים ובעניי הוראה ובנותיהם יודעות בטיב תלמידי חכמים ועל זה אמרו הרוצה להתעשר ידבק בזרעו של אהרן שהרי נאמר עליהם יורו משפטך ליעקב ותורתך לישראל וכבר אמר החכם היושר הכנת העושר.

עיקרי השולחן

מקורות בעניין - האם לבת כהן מותר להינשא לישראל

בן יהודע על הגמ'

כתב הבן יהודע שכל הדברים הקשים שנאמרו בגמ' על ישראל שנושא בת כהן, הם רק בזמן התנאים והאמוראים שהיה להם כהנים מיוחסים, ומצד שני גם העמי ארצות היו רעים וחטאים, אבל בזמן הזה שאין כהנים מיוחסים וגם העמי ארצות אינם כמו שהיו בזמנם, ע"ז לא נאמרו דברים אלו, ועם כל זה טוב להיזהר בזה. (הובא במתיבתא)

ערוך השולחן אבן העזר סימן ב

עם הארץ לא ישא כהנת ואם נשא אין זיווגם עולה יפה שתמות היא או הוא מהרה או תקלה אחרת תבא ביניהם מפני שגנאי לזרעו של אהרן שידבקו בע"ה אבל ת"ח שנושא כהנת ה"ז נאה ומשובח תורה וכהונה במקום אחד ומה מקרי ע"ה לענין זה המזלזל במצות אבל לא ששומר מצוה אף שאינו ת"ח ולכן יש מי שאומר דאין לנו עתה ע"ה כזה שחשבו חז"ל בפסחים [ספ"ג] ע"ש [חוי"י]: וכן בפת"ש (אבעה"ז סי' ב ס"ק ט) – דעתה אין לנו עם הארץ שדברו חכמים פה...]

מקורות נוספים – ראה בתורת הישיבה לרב מאיר פנחסי פכ"ב סעי' יט.

ישכיל עבדי ח"ז עמ' שכא

ש - מהו שישראל ששא בת כהן?

ת – מבואר מהגמ' שבת כג/ב, דמ"ש הגמ' (בפסחים מט) ת"ח – אינו ר"ל ת"ח ממש, אלא כל שהוא אוהב הת"ח ודחיל מהם הוא בבחינת ת"ח, שהוא מכבוד התורה ולומדיה ופשוט דבכגון זה גם אהרן הכהן, מיקר ומתכבד בו, שהוא בטוח שיתן כבוד והיקר לאשתו הכהנת ומתיקר בה....

והמסקנה - דאם האיש הזה הוא בבחינת רחים ודחיל רבנן, ומיקר את התורה ולומדיה, הרי הוא בבחינת ת"ח ויכול לישא כהנת בשופי, בלי שום חשש ופקפוק... וכמובן שעליו להזהר מכאן והלאה בכל מצות דרבנן קלה כבחמורה שזה בכלל מוקיר ורחים ודחיל רבנן ומעשים בכל יום ישראל נושא כהנת בתנאי וע"מ שיזהר בכבוד אשתו, ולא נשמע אף פעם שיצא ח"ו, מזה איזה קלקול במשפחה, כי היו נזהרין מאוד בכבוד האשה, והיו מצלחים במעשיהם....

אולם החסד לאלפים (סי' קכח אות כא) – כתב

דאפילו ת"ח צריך לחוש מלישא כהנת שמא אינו כדאי להידבק בזרעו של אהרן, אא"כ אינו מוצא אחרת כמותה כיון שהיא אשת חיל בת ת"ח ואחיה ת"ח.

שו"ת יחוה דעת חלק ה סימן סא (התשובה המלאה לקמן)

שאלה: האם מותר לישראל לישא בת כהן לאשה, והאם מותר לכהן לישא בת ישראל?

בסיכום: אין לישראל לישא בת כהן אלא אם כן החתן ירא ה' מרבים, וקובע עתים לתורה, וכל שכן אם הוא לומד בישיבה באופן קבוע, אף על פי שעדיין אינו בגדר תלמיד חכם. אבל כהן נושא בת ישראל כל שהם שומרים תורה ומצוות, ובונים ביתם על יסודות מצוות תורתנו הקדושה אשר יעשה אותם האדם וחי בהם. ויזכו לבנות בית נאמן בישראל.

עיקרי השולחן

מקורות בעניין - האם לבת כהן מותר להינשא לישראל

מהו לישראל בת מי שיש לו ממון

שולחן ערוך אבן העזר סימן ב

סעיף א

א] לא ישא אדם אשה א שיש בה שום פיסול. הגה: כל הנושא אשה פסולה צ משום ממון, הויין לו בנים שאינם מהוגנים. צ] אצל בלאו הכי, שאינה פסולה עליו ללא שנושאיה משום ממון, מותר (תשובת ריב"ש סימן ט"ו). ג] מי שרואה לישא אשה פסולה, בני משפחתו יכולין למחות בו (הר"ן פרק המוכר). ד] ואם אינו רואה להשגיח בהם, יעשו איזה דבר לסימן שלא יתערב זרעו בזרעם. ומי שפסקו לו ממון הרבה לשדוכין וחזרו בהם, לא יעגן כלתו משום זה ולא יתקוטט בעבור נכסי אשתו, ה] ומי שעושה כן אינו מכליח ואין זיווגו עולה יפה, ו] כי הממון שאדם לוקח עם אשתו אינו ממון של יוסף, (א"י) וכל העושה כן מקרי נושא אשה לשם ממון, אלא כל מה שיתן לו חמיו וחמותו יקח בעין טוב ואז יכליחו. (ב"י בשם א"ח).

ברכי יוסף אבה"ע"ז סימן ב (ס"ק ב-ד)

הדין המובחר שת"ח ישא בת ת"ח... [אולם] אם נראה לו באמת דיותר ישוב יהיה לו בקחתו בת ירא שמים פשוט מאשר יקח בת גדול הדור לאיזה סיבה, יבחן האשה ההוגנת אשר לבו נוטה שיהיה לו ישוב [הדעת], ויהיה לבו פנוי על התורה ועל העבודה... ועיין במה שדקדק הט"ז מרש"י שאם בת העי"ה מבינה דהעוסק בתורה אהניה ליה בעה"ז ובעה"ב, אין בזה איסור מצד שאביה ע"ה, ולפ"ז אם היא בת עשיר ומספיק לחתנו כאשר עשו רבים מנדבי עם, ומקומות מקומות יש שרי כי כל הקפידה היא אשר תסיתהו היס"ת כפול להתעסק בסחורה. ובלאו הכי אין העולם נוהרים בזה...

ערוך השולחן אבן העזר סימן ב

סעיף א

מאד מאד צריך האדם להשתדל ליקח לו אשה הגונה ולא ישא אותה שיש בה שמץ פסול הן שהפסול בגופה כמו פרוצה וכיוצא בזה הן שהפסול במשפחתה כגון שיש במשפחתה פסול ממזירות או שהוא כהן ויש במשפחתה פסול חללות וכך אמרו חז"ל שכל הנושא אשה שיש בה פסול אליהו כותב והקב"ה חותם ואומר אוי לו לפוסל את זרעו ופוגם משפחתו ולעתידי לבא אליהו כופתו והקב"ה רוצעו כביכול והטעם שאלהיו כותב וכופת מפני שהוא הצטער מאד על אשר ישראל הפרו ברית שבינם ובין ד' והיה נרדף ע"ז מבני דורו הרשעים וכביכול הקב"ה בעצמו מעיד עליו שזרעו פסול שנאמר שבטי יה עדות לישראל אימתי הוי עדות לישראל בזמן שהשבטים שבטי יה ואז הקב"ה מעיד עליהם שהם שלו ואינו משרה שכירתו אלא על משפחות המיוחסות שבישראל שאין בהם שמץ פסול שנאמר בעת ההיא נאום ד' אהיה לאלקים לכל משפחות בית ישראל והמה יהיו לי לעם כלומר אותם שהם ממשפחות בני ישראל הכשרים יהיו לי לעם וכל הנושא אשה שאינה הגונה מפני יופיה או מפני ממונה הויין לו בנים שאינם מהוגנים וגם הממון לא יתקיים [רפ"ד דקדושין] אבל אם נושא אשה כשירה לשם ממון שאלמלא ממונה היה נושא אחרת אין בזה עון ואדרבא ראוי לעשות כן אם הוא ת"ח דעי"ז לא יצטרך להיות טרוד הרבה בענייני העולם וכן נוהגין אנשים ישרים ליקח ת"ח לבתו וליתן לה ממון הרבה ולהחזיקו על שולחנו כמה שנים שישב וילמוד ואין לך מצוה רבה מזה ובשכר זה מצליחים בעסקיהם:

² חלקת מחוקק א - אע"ג דלפני זה כתב כל שאינה פסולה עליו מותר לישא משום ממון היינו אם נתנין לו ממון (ברצון טוב) אבל לעגן כלתו בשביל זה זה או לעגן עצמו ולהמתין מלישא אשה עד שימצא אשה שתתן לו ממון אסור וכן סיים בא"ח ורבים נכשלים בעבירה כשאינם נושאים אשה במהרה ועליהם נאמר כל הנושא אשה לשם ממון וכו' כלו' שהעיקוב מלישא אשה בשביל חמדת ממון גורם לו להוליד בנים זרים.

עיקרי השולחן

מקורות בעניין - האם לבת כהן מותר להינשא לישראל

שו"ת יחוה דעת חלק ה סימן סא חלק אבן העזר

שאלה: האם מותר לישראל לישא בת כהן לאשה, והאם מותר לכהן לישא בת ישראל?
בסיכום: אין לישראל לישא בת כהן אלא אם כן החתן ירא ה' מרבים, וקובע עתים לתורה, וכל שכן אם הוא לומד בישיבה באופן קבוע, אף על פי שעדיין אינו בגדר תלמיד חכם. אבל כהן נושא בת ישראל כל שהם שומרים תורה ומצוות, ובונים ביתם על יסודות מצוות תורתנו הקדושה אשר יעשה אותם האדם וחי בהם. ויזכו לבנות בית נאמן בישראל. וע"ע בהערה³

³ **תשובה בהרחבה:** בפסחים (דף מט ע"א) תניא רבי שמעון אומר, כל סעודה שאינה של מצוה אין תלמיד חכם רשאי ליהנות ממנה. כגון מאי, אמר רבי יוחנן כגון בת כהן לישראל ובת תלמיד חכם לעם הארץ. (פירש רש"י, בת כהן צריכה להנשא לכהן ולא לפגום משפחתה ולהנשא לישראל). ואמר רבי יוחנן, בת כהן לישראל אין זיווג עולה יפה, מאי היא, אמר רב חסדא או אלמנה או גרושה או זרע אין לה. במתניתא תנא או קוברת (בלא עת) או קוברתו או מביאתו לידי עניות. ופריך, והא אמר רבי יוחנן הרוצה שיתעשר ידבק בזרעו של אהרן, כל שכן שתורה וכהונה מעשרתן, לא קשיא, הא בתלמיד חכם הא בעם הארץ. ופירש רש"י, תלמיד חכם שבח הוא לו, אבל עם הארץ ואינו כהן גנאי הוא לו לאהרן שזה נדבק בזרעו ונעשים על כך. וכן פסק הרמב"ם (בפרק כא מהלכות איסורי ביאה הלכה לא). וזו לשון הטור ומרן השלחן ערוך באבן העזר (סימן ב' סעיף ח'): עם הארץ לא ישא כהנת, ואם נשא אין זיווגם עולה יפה, שתמות היא או הוא במהרה, או תקלה תבא עליהם. אבל תלמיד חכם שנושא כהנת הרי דבר זה נאה ומשובח, תורה וכהונה במקום אחד. ובשו"ת חות יאיר (סימן ע"ג) האריך לבאר מה הן סעודות מצוה, וכתב, שסעודת נישואין אפילו של בת תלמיד חכם לעם הארץ נחשבת סעודת מצוה, כי אין לנו בזמן הזה דין עם הארץ שדיברו בו חכמים בזה, כמו שאין לנו דין עם הארץ שנאמרו בו ששה דברים בפסחים (מט ע"ב). ע"כ. ונראה דמייירי בעם הארץ שלא למד תורה, אבל הוחזק שעוסק במצוות ובגמילות חסדים, שהרי אחד ממשנה דברים שנאמרו בו בפסחים (מט ע"ב) שאין מקבלים ממנו עדות, ומבואר בהרמב"ם (פרק יא מהל' עדות הלכה א - ב) ובשלחן ערוך חשן משפט (סימן לד סעיף ז'), שאם אינו במקרא ובמשנה ובדרך ארץ פסול לעדות, ורק אם אינו במקרא ובמשנה, אבל הוחזק שעוסק במצוות ובגמילות חסדים, ונהג בדרכי הישרים, כשר לעדות בדיעבד. ע"ש. (ועיין בסמ"ע ובנתיבות ובשאר אחרונים שם, ובספר עיון יעקב ברכות מז ע"ב). ומה שכתבו הטור והשלחן ערוך באבן העזר הנ"ל, שעם הארץ לא ישא בת כהן, מייירי שלא הוחזק שעוסק בתורה ובמצוות ובגמילות חסדים. ולכן הביאו דבר זה להלכה. והגאון רבי יהושע שלמה ארדיט בספר חינוך וחסדא על כתובות חלק ב' (דף רכח ע"א) כתב, שמדברי הפוסקים ראשונים ואחרונים מוכח שאף בזמן הזה שייך דין זה שעם הארץ לא ישא כהנת, וכן הובא בטור ושלחן ערוך, וכתב, ששמע מחכם אחד שראה בספר אחד שפסק שבזמן הזה מותר, שאין דין עם הארץ בזמן הזה, וסיים על זה, וכל זמן שלא ראיתי חילוק זה בספרים, אני אומר שאין חילוק, וגם בזמננו שייך דין זה. והשדי חמד באסיפת דינים (מערכת אישות סימן א' אות לו) העיר, שלא ראה דברי החות יאיר הנ"ל. ע"ש. ולפי האמור יתכן שגם החות יאיר מודה דלאו כל אפיא שוים, וכל שאינו במקרא ובמשנה ובדרך ארץ הוא בכלל עם הארץ גם לענין זה. ואמנם הגאון רבי שלמה קלוגר בשו"ת טוב טעם ודעת תליתאה חלק א' (סימן רסג אות ז') כתב, שאין נראה לאסור לישא בת כהן, שבש"ס לא אסרו אלא רק בבת כהן לעם הארץ, ובזמן הזה אין מי שנקרא בשם עם הארץ. ע"כ. (ועי"ע בספר בן יהודע פסחים מט ע"א). ולדבריו יקשה שאם כן למה הביאו הטור והשלחן ערוך דין זה, ובעל כרחך שאם באמת לא למד תורה ולא הוחזק במצוות ובגמילות חסדים נחשב גם בזמן הזה לעם הארץ שלא ישא כהנת. ועיין להגאון רבי שלמה קמחי בספר ימי שלמה (בפרק כא מהלכות איסורי ביאה דף ס' ע"ד), ובספר רוח חיים פלאגי אבן העזר (סימן ב' סק"ג).

ונראה שבדין בת כהן לישראל יש לחלק הדבר לשלשה סוגים, שאם הוא תלמיד חכם, שבח הוא לאהרן שידבק בזרעו, ואדרבה זוכה לעושר וכבוד, שהרי תורה וכהונה במקום אחד. ואם הוא עם הארץ שאין בו לא תורה ולא מצוות ובגמילות חסדים, גנאי הוא לאהרן שידבק בזרעו, ועל זה אמרו או קוברתו או קוברתו. ואם הוא בעל בית פשוט, שלא למד תורה, אבל הוא שומר מצוות וגומל חסדים ונהג בדרכי הישרים, רשאי לישא כהנת, אבל אין כאן לא שבח ולא גנאי. וכן ראיתי להגאון רבי יקותיאל יהודה טייטלבוים, אב"ד סיגט, בשו"ת אבני צדק (חלק אבן העזר סימן ה') שכתב שיש בזה שלש מדרגות, שאם הוא תלמיד חכם ממש יש לו להתאמץ לדבוק בזרעו של אהרן, ובדין הוא שיטול שכרו ויתעשר, כיון שהוא שבח לאהרן. ואם הוא עם הארץ שנאמרו בו ששה דברים בפסחים (מט ע"ב), אסור לו לישא בת כהן, שגנאי הוא לאהרן שזה נדבק בזרעו, וסופו לבוא לידי מיתה או עוני. אבל אם הוא בינוני, שאינו תלמיד חכם ממש ולא עם הארץ גמור, אין בזה לא שבח ולא גנאי לאהרן, ובה אף שאינו צריך לדרוך לישא כהנת, מכל מקום אם נדמנה לפניו בת כהן ודאי שרשאי ליקחנה. וראיה ברורה לזה דהא קיימא לן אין דין תלמיד חכם בזמן הזה, כמו שכתב הרמ"א בהגה בירור דעה (סימן רמג סעיף ז'), ואם כן אם אין כהן נושאה תשאר עגונה כל ימיה, ועוד הלא ענינו הרואות שאין מי שיקפיד על כך, וכל בחור מישראל לוקח מן הבא בידו בין שהיא בת כהן בין שהיא בת ישראל, אלא ודאי שאין קפידא בזה. וכן כתב הפתחי תשובה אבן העזר (סימן ב') בשם החות יאיר (סימן ע"ג), שאין דין עם הארץ בזמן הזה וכו'. (שם לא דייק בהעתקת דברי החות יאיר. ודו"ק). עכ"ד. ומה שהביא ראיה ממה שכתב הרמ"א שאין דין תלמיד חכם בזמן הזה, יש להעיר מדברי הברכי יוסף אבן העזר (סימן ב' סק"ב), על מה שכתב מרן השלחן ערוך, לעולם ימכור אדם כל מה שיש לו וישא בת תלמיד חכם, שנראה שאפילו לדעת האומרים שאין דין תלמיד חכם בזמן הזה, מכל מקום לענין זה שישא בת תלמיד חכם שפיר נוהג גם בזמן הזה, שאף על פי שתלמידי החכמים בזמננו אינם דומים לדורות הראשונים, הרי גם בעלי הבתים שבדורינו אין דמיונם עולה יפה לאשר היו לפנים בישראל. וחזר הדין שמצוה מן המובחר להדבק בתלמידי חכמים וכו'. ע"ש. (וזאת מלבד מה שכתב מרן החיד"א בברכי יוסף חשן משפט (סימן טו סק"ג) בשם גדול אחד, שדברי הרמ"א שאין דין תלמיד חכם בזמן הזה הוא רק לענין הוצאת ממון מן המוחזק לקונסו בליטרא זהב, וכיוצא בזה, אבל לגבי שאר ענינים כגון להפך בזכותו של תלמיד חכם, ולהחזיר לו אבדה בטביעות עין, וכדומה, גם הרמ"א מודה שיש דין תלמיד חכם בזמן הזה. ומרן החיד"א הסכים לזה, והוסיף, שאנו שהולכים אחר פסקי מרן, אין לנו צורך בחילוק הנ"ל, כי מרן פסק להלכה בשלחן ערוך את כל הדינים השייכים לתלמיד חכם כפי שנאמרו בתלמוד. ושכן כתב המהר"ט בתשובה (סימן מז). וראה עוד בשו"ת יחוה דעת חלק ד' עמודים עט - פ. ע"ש). וגם הלום ראיתי להגאון רבי כלפון משה הכהן בשו"ת שואל ונשאל חלק ה' (חלק אבן העזר סימן ד') שכתב כיצא בזה לענין מה שאמרו (בפסחים מט ע"ב) לעולם ימכור אדם כל מה שיש לו וישא בת תלמיד חכם וכו', ולא ישא בת עמי הארץ, מפני שהם שקץ ונשותיהם שרץ, ועל בנותיהם הוא אומר ארור שוכב עם כל בהמה, שיש שלש מדרגות בזה, המדרגה היותר חשובה בת תלמיד חכם ממש, שמצוה להדבק בזרעו, והמדרגה הבינונית היא בת בעלי בתים פשוטים, אבל הם שומרי מצוות, שעל כל פנים אין איסור בנישואיהם. והמדרגה היותר גרועה היא בת עמי הארץ, שכתב מרן הבית יוסף באבן העזר (סימן ב'), שאינם בקיאים בדקדוקי מצוות, ואפילו אינם עושים עבירות להכעיס אלא לתיאבון, מכל מקום הם שקץ ונשותיהם שרץ. והרב יד יוסף חשב לחלק שבזמן הזה אין דין עם הארץ, ודינו כשאר בעלי בתים פשוטים, אבל מדברי מרן והרמ"א נראה פשוט שאינם סוברים כן. וכן מוכח מדברי הברכי יוסף (הנ"ל). עכ"ד. ודון מינה גם לגבי בת כהן לישראל שיש לחלק הדבר לשלש מדרגות, וכנ"ל +ולפי זה יש ליישב קושית הגאון מהר"א הלוי בשו"ת זקן אהרן

עיקרי השולחן

מקורות בעניין - האם לבת כהן מותר להינשא לישראל

(סוף סימן לב), במה שאמרו שסעודה שאינה של מצוה כגון בת תלמיד חכם לעץ הארץ, והרי אמרו לעולם ימכור אדם כל מה שיש לו וישא בת תלמיד חכם, ובעל כרחך שלכל אדם אמרו כן ואפילו הוא עם הארץ, וצ"ע. ולפי מה שכתבנו לא קשה מידי, שאף שבדאי יש דברים אלו שייכים לכל אדם שאזינו קשורות לשמוע ולקיים מצות חכמים, אף על פי שהוא עם הארץ שלא למד תורה, אבל הוא שומר מצות וגומל חסדים והולך בדרכי הישרים, ובה אין שום סרך איסור להתחתן עמו, אבל להשיא את בתו לעם הארץ גמור שאינו לא בתורה ולא במצות ובגמילות חסדים, הרי הוא ככופתה ומניחה לפני הארי (כמו שאמרו בפסחים מט ע"ב), ואיסורא נמי איכא. ועיין עוד להלן. וכיוצא בזה כתב הגאון רבי יאשיה פינטו, בפירוש הרי"ף על העין יעקב (בפסחים מט ע"ב), שהקשה ממה שאמרו בכתובות (קיא ע"ב) אמר רבי אלעזר, עמי הארץ אינם חיים לעתיד לבוא, שנאמר מתיים בל יחיו, אמר ליה רבי יוחנן, לא ניחא למרייהו דאמרת להו הכי, אמר ליה רבי מצאתי להם תקנה מן התורה, ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום, וכי אפשר לו לאדם שידבק בשכינה, אלא זה המשיא בתו לתלמיד חכם, ומהנה תלמיד חכם מנכסיו וכו'. ואילו כאן שנינו בברייתא ולא ישא בת עם הארץ שהם שקץ ונשותיהם שרץ, וכו', וצריך לומר שהברייתא כאן מדברת בעם הארץ שאינו שומר מצות וגמילות חסדים, ואינו מחזיק ידי לומדי התורה וכו'. אבל עם הארץ שמחזיק בידי לומדי התורה ומשיא בתו לתלמיד חכם ומהנהו מנכסיו כדי שיעסוק בתורה, עליו נאמר בצל החכמה בצל הכסף (כמו שאמרו בפסחים נג ע"ב), ולאותו עם הארץ יש לו לישא בת תלמיד חכם. ע"ש. וכן כתב בספר רני ושמחי (דף קכט ע"ד). ע"ש. אלא שלכאורה יש לדקדק בגמרא (פסחים מט ע"א) דאמר רב כהנא אי לא נסיבנא כהנתא לא גלאי, ובשלמא אם צריך להיות תלמיד חכם ממש לישא בת כהן, יש לומר דרב כהנא לא רצה ליטול את השם להחזיק עצמו לתלמיד חכם, לרוב הענוה, וכמו שכתבו כיוצא בזה התוספות בבא מציעא (דף סז ע"ב) ד"ה רבינא. ע"ש. אבל אם גם בעל בית פשוט שאינו תלמיד חכם, רק שאינו עם הארץ גמור שאינו בתורה ולא במצות ודרך ארץ, רשאי לישא בת כהן, מה מקום לדברי רב כהנא, וכי חשב עצמו ח"ו לעם הארץ גמור שאינו מדקדק במצות. ואפשר שרב כהנא חולק וסובר שצריך להיות דוקא תלמיד חכם ממש, ואם לאו אינו רשאי לישא כהנת, ואין הלכה כדברי רב כהנא בזה. וצ"ע. ועיין במהרש"א בחידושי אגדות, ובשו"ת צמח צדק מליבאוויטש (חלק אבן העזר סוף סימן יא). ע"ש. ודו"ק. +

וכן בקדש חזיתיה להגאון מהר"ם שיק בתשובותיו (חלק אבן העזר סימן ו') שנשאל, לפי מה שפסקו הטור והשלחן ערוך (באבן העזר סימן ב') שעם הארץ לא ישא כהנת, ותלמיד חכם שנושא כהנת הרי זה נאה ומשובח, מה הדין בזמנינו, כיון שכתב הרמ"א ביורה דעה (סימן רמג סעיף ב') שאין דין תלמיד חכם בזמן הזה, ובפרט בחור הלומד שעדיין לא הגיע למדרגת תלמיד חכם אם רשאי לישא כהנת, והשיב, שהדבר פשוט שאף על פי שכתב הרמ"א שאין דין תלמיד חכם בזמן הזה, מכל מקום אינו נכלל בכלל עם הארץ. וגדולה מזו כתב השבות יעקב חלק א' (סימן קמד), שאף שאין דין תלמיד חכם בזמן הזה, מכל מקום הוא בכלל צורבא מרבנן, שהוא בחור חריף כמו שפירש רש"י תענית (ד ע"א). ואפילו להבכרי יוסף חשן משפט (סימן טו) שחולק על השבות יעקב, מכל מקום כיון שאינו בכלל עם הארץ אין שום איסור עליו לישא כהנת. ועל כל פנים הדבר ברור שבחור מופלג וירא שמים יוכל לישא כהנת ויעלה זיווגם יפה ויתברך. שהרי אפילו כהן עם הארץ רשאי לישא כהנת, וכל שכן תלמיד חכם ישראל בזמן הזה דעדיף מכהן עם הארץ, כמבואר בשו"ת יורה דעה (סימן רנא). עכ"ל. ונראה שמה שסיים להתיר בבחור מופלג וירא שמים, לרווחא דמילתא כתב כן, להשיב לשואלו דבר, אבל גם בלא זה כל שאינו בסוג עם הארץ גמור, ובפרט כשקובע עתים לתורה ושומר מצות, מותר לו לישא בת כהן, וכמו שכתב מהר"ם שיק לפני כן. וכדברי האבני צדק (חלק אבן העזר סימן ה') הנ"ל. והנה הרב השואל בשו"ת מהר"ם שיק שם, הזכיר טעם נוסף להקל, מפני שאין הכהנים מיוחדים בזמן הזה, כמו שכתב המגן אברהם (סימן רא ס"ק כד). וכדבריו כתב בשו"ת אבני צדק שם, ונסתייע ממה שכתב מהרש"ד"ם (חלק אבן העזר סימן רלה) לסמוך על דברי הריב"ש (בסימן צד) שכהני זמנינו אינם כהנים ודאי, שהרי אין להם כתב היחס, אלא כהני חזקה בלבד, ונפקא מינה לספק שוביה דרבנן לכהן וכו'. ע"ש. גם בשו"ת צמח צדק מליבאוויטש (חלק אבן העזר סוף סימן יא) כתב, שאף על פי שאין דין תלמיד חכם בזמן הזה, מכל מקום אינו בכלל עם הארץ. ובהו אתי שפיר גם לפי מה שכתב מהר"ף חיות בקונטרס מנחת קנאות (דף ט' ע"ב) שסברת האומרים שהכהנים בזמנינו אינם כהנים ודאי, אינה ראויה אפילו לסניף בעלמא, וישתקע הדבר ולא יאמר. וכן דעת הבנין ציון (סימן קכח). ע"ש. (ועיין במה שכתבנו בשו"ת יביע אומר חלק ו' חלק אורח חיים סימן כב אות ה'). ועיין בשו"ת נכסות הגדולה אורח חיים (סימן קכח גהות בית יוסף אות לא), על מה שכתב הרמ"א שאסור להשתמש בכהן אפילו בזמן הזה, שהשתמש בכהונה מעל, וכתב על זה, ומטעם זה רבים מעמי הארץ נוהרים שלא לישא כהנת, וכמו שאמרו חז"ל בת כהן לעם הארץ או קוברתו או קוברתו או מביאתו לידי עניות. והחסד לאלפים (שם אות כא) הוסיף עליו, שאפילו אם הוא תלמיד חכם צריך לחוש שמא אינו כדאי הוא להדבק בורעו של אהרן, אלא אם כן אינו מוצא אחרת כמותה שהיא אשת חיל בת תלמיד חכם ואחיה תלמידי חכמים וכו'. ע"ש. (והובא בכף החיים סימן קכ חס"ק/קכ"ח ס"ק/רפ). והפריז על המדה להחמיר בזה, שאם כן לא הנחת בת לאהרן הכהן שתנשא לבן תורה, ואפשר שחשש בזה לסכנה, כמו שאמרו או קוברתו או קוברתו, וכמו שכתב כן בספר חינא וחסדא חלק ב' (דף רכז ע"ג) שאפילו להמהרש"ד"ם שמיקל בכהני זמנינו באיזה ענינים, כאן יש להחמיר יותר משום דחמירא סכנתא מאיסורא. ע"ש. [ועיין עוד בספר ימי שלמה קמחי (דף סב ע"א). ע"ש]. (והובא גם כן בשדי חמד מערכת אישות סימן א' אות לו). ובמחכ"ת לא ירד לכל מה שכתבנו לעיל, שכל שאינו בסוג עם הארץ גמור (דהיינו שאינו בתורה ולא במצות, ובגמילות חסדים), אין שום חשש איסור ולא סכנה לישא בת כהן. ובלאו הכי לא אמרו חמירא סכנתא מאיסורא, אלא בסכנה טבעית, ולא בסכנה סגולית, וכמו שחילק בכיוצא בזה הרמב"ם בפירוש המשנה (יומא פג ע"א). וכן כתב הצמח צדק מליבאוויטש (חלק אבן העזר סימן כז אות ו') לגבי סכנת קטלנית. וכן כתב הגאון מלובלין בשו"ת תורת חסד (חלק אבן העזר סימן ה' אות ה'). וכן חילק הגאון רבי שלמה קלוגר בשו"ת טוב טעם ודעת תליתאה (סימן קצח). ע"ש. ולכן העיקר שכל אדם שהוא בן תורה, שומר מצות וקובע עתים לתורה, סמוך לבו בטוח בה' שלא יאונה לו כל און. וכל שכן בחור שלומד בישיבה קדושה ותורתו אומנותו, ונמצא תורה וכהונה במקום אחד, שבדאי ישעלה זיווגם יפה.

אולם אם הבחור אינו שומר מצות, וכל שכן אם הוא מחלל שבת בפרהסיא, אין ספק שצריך עד כמה שאפשר למנוע אותו מלישא בת כהן, כי בנפשם הדבר, ועל זה אמרו חז"ל (פסחים מט ע"א) או אלמנה או גרושה או זרע אין לה, קוברתו או קוברתו, או מביאתו לידי עוני. והוא בכלל מה שאמרו (שם/פסחים מ"ט ע"ב) כל הנותן בתו לעם הארץ כאילו כופתה ומניחה לפני הארי, שקרוב לודאי לא ישמרו טהרת המשפחה. שהחשוד על חילול שבת חשוד על כל העבירות שבתורה. ואפילו הוא מחלל שבת רק לתיאבון ולא להכעיס, כמו שמתבאר מדברי הרמב"ם (בפרק ג' מהלכות תשובה הלכה ט'). וכן כתב מרן הבית יוסף ביורה דעה (סימן רסח), ובכסף משנה (פרק יג מהלכות איסורי ביאה הלכה יז). וכן מבואר במאירי (חולין ב ע"א). וכן מוכח

עיקרי השולחן

מקורות בעניין - האם לבת כהן מותר להינשא לישראל

בתוספות חולין (יד ע"א), וכמו שכתב התבואות שור (סימן ב' ס"ק כ"ט). וראה עוד בשו"ת מהר"ם שיק (חלק חשן משפט סימן סא), ובשו"ת רב פעלים חלק ג' (חלק אורח חיים סימן יב). ולאפוקי ממה שכתב בספר מלכי בקודש להר"ח הירשנזון חלק ב' (עמוד קמג והלאה) לחלק בזה בין כשעושה לתיאבון לבין כשעושה להכעיס. וזה אינו. ועיין ביורה דעה (סימן קיט סעיף ז'), ובשו"ת בית יצחק (חלק אבן העזר חלק א' סימן פט אות ב'), ובשו"ת דברי מלכאל חלק ב' (סימן ט'). ובאמת שקיים חשש גדול שבסופו של דבר גם היא תגרר אחריו לזלול במצות, שנים דעתן קלה (שבת לג ע"ב). ולכן אין לסמוך גם כן על הבטחת הבחור שהוא מוכן לחזור בתשובה עד שיאמנו דבריו בבירור גמור להלכה ולמעשה במשך זמן סביר. וראה להגאון הנודע ביהודה מהדורא תנינא (חלק אבן העזר סימן עט) שכתב, ותמה אני מאוד על רוב העולם בזמנינו, שרוצים להקפיד ולהזהר בצוואות רבי יהודה החסיד, כגון שלא יהיה שם החתן כשם חמיו, ושלא יהיה שם הכלה כשם חמותה, וכיוצא בזה, ואילו לתת את בנותיהם לעם הארץ פשוט אצלם להיתר, ואין מי שיחשוש להימנע מכך, ואין שואל ואין מבקש, והרי זה בניגוד למה שאמרו חז"ל (פסחים מט ע"ב) כל המשיא בתו לעם הארץ כאילו כופתה ומניחה לפני הארי, ולא תהא תורה שלמה שלנו כצוואה בעלמא של רבי יהודה החסיד. ע"כ. וכן כתב הגאון רבי חיים פלאגיי בשו"ת חיים ושלום חלק ב' (סימן צו) שאסור גם לישראל להשיא בתו למחלל שבת, שזהו בכלל אומרים שכל המשיא בתו לעם הארץ כאילו כופתה ומניחה לפני הארי. ע"ש. וראה עוד בתשובת רבינו שמשון שהובאה בבית יוסף אבן העזר (סוף סימן ד'), וביתר אריכות בשו"ת הרדב"ז חלק ב' (סימן תשצו), בשו"ת המבי"ט (סימן לח), ובשו"ת אהלי יעקב למהריק"ש (ריש סימן לג). ועוד.

ולענין כהן שרוצה לישא בת ישראל, הנה זו לשון רש"י ביבמות (דף פד ע"ב) בד"ה מאי כשרה כשרה לכהונה, דקיימא לן כהן כל זמן שמוצא לישא בת כהן לא ישא בת ישראל, כדאמרין בפסחים (מט ע"א) סעודת הרשות בת ישראל לכהן. ע"כ. וזו לשון הריטב"א שם: ואם תאמר וכי אין בת ישראל כשרה לכהונה, כבר פירש רש"י דהיינו כשרה מן המובחר, כדאמרין בפסחים סעודת הרשות בת ישראל לכהן. ולפינו בפסחים שם לא נזכר אלא בת כהן לישראל. וכן העיר הגאון רבי ישעיה ברלין באומר השכחה (סימן נ') על פירוש רש"י הני"ל, שלא שמענו מדברי הפוסקים שכהן לא ישא בת ישראל. ע"ש. ולכאורה הסברא גם כן נותנת שאין להקפיד אלא בבת כהן לישראל, מפני שהבנים מתייחסים אחר אביהם, שנאמר למשפחותם לבית אבותם, ובני הכהנת נהפכים לישראלים, וכמו שכתב הרמב"ם (בפרק כא מהלכות איסורי ביאה הלכה לא): שזהו כמו חילול לזרעו של אהרן. אבל כהן הנושא בת ישראל, אדרבה בניו כהנים, והרי זה בחינת מעלים בקודש ואין מורידים. ועוד שבשירי כנסת הגדולה אורח חיים (סוף סימן קכח) מתבאר, שישראל לא ישא כהנת, משום שהמשתמש בכהונה מעל. והאשה צריכה לשמש את בעלה שאופה ומבשלת לו, ומכבסת ועושה בצמר (כתובות סא ע"ב). ואמנם בירושלמי (פרק א' דכתובות הלכה ה') איתא, בית דין של כהנים היו גובים לכתובה בכתובתה ארבע מאות וזו ולא מיחו בידם חכמים. אמר רבי יוסי, מסתברא בת כהן לישראל תגבה, ששבטה גובה (כלומר מפני כבוד שבטה שהם כהנים), בת ישראל לכהן לא תגבה, דלא מסתייה דסליקא לכהונה אלא דתימר תגבה? אמר רבי יוסי ב"ר בון, אחת זו ואחת זו קנס קנסו כהן, כדי שיהא אדם מדבק בשבטו ובמשפחתו. ע"ש. ומשמע שראוי להקפיד גם בבת כהן לישראל, ובשו"ת הלכות קטנות חלק ב' (סימן יא) נשאל במה שהקפידו חז"ל שכהנת לא תינשא לישראל, אם יש בו מזרע כהונה, כגון שאבי אמו כהן מהו. והשיב, היה מקום לומר, וכי מי שאכל שום וריחו נודף יחזור ויאכל שום אחר? (כלומר, שהרי אביו של זה עבר ונשא בת כהן, והיאך נחזור להתיר לזה שהוא ישראל שינשא כהנת), אבל יש לומר שמצא מין את מינו. ומיחו בכתובות (סב ע"ב) אמרין, רבי איעסק ליה לבריה בי רבי חייא (שרצה להשיא את בנו עם בתו של רבי חייא), כי מטא למכתב כתובה נח נפשה דרבייתא (כשבאו לכתוב כתובה נפטרה בתו של רבי חייא). אמר רבי, חס ושלום פסולא איכא? יתיבו ועיינו במשפחות, רבי אתי משפטיה בן אביטל, ורבי חייא אתי משמעני אחי דוד. ופירש רש"י, רבי היה משפטיה שהיה בנו של דוד, אביטל שמה של אשת דוד, ורבי חייא בא מזרע שמעי אחי דוד, וזהו הפיסול, שרבי היה מבית דוד, ולא היתה בת הבאה משמעני הוגנת לבנו, שלא היתה בת מלכים. ע"כ. ונראה מכאן שגם בת ישראל לכהן נחשבת כאינה הוגנת לו. אולם ראיתי להגאון רבי אברהם פלאגיי בספר לחיים בירושלים (על הירושלמי סוף הוריות, דף סה ע"ג), שהביא דברי הגאון רבי משה בן אדרת בספר ברך משה על פסחים, שהעיר מההיא דכתובות (סב ע"ב), שנתקיים בה או קוברת או קוברתו, והקשה עליו, שדוקא בבת כהן לישראל אמרו או קוברתו או קוברתו, מפני שבת כהן צריכה להנשא לכהן ולא לפגום משפחתה להנשא לישראל, אבל לגבי בת ישראל לכהן אין להקפיד. וכן כתב בספר כבוד חכמים בפסחים שם (דף נח ע"ד), שמשמע מפירוש רש"י שכהן לבת ישראל מותר, מפני שעיקר הטעם שפוגמת זרעה ממעלת כהונה. הרי דלאידך גיסא אין להקפיד בבת ישראל לכהן, שמעלין בקודש ואין מורדין. ע"ש. וקצת קשה שלא זכר שר מפירוש רש"י והריטב"א (ביבמות פד ע"ב) הני"ל. ושוב ראיתי להגאון מהרש"א אלפנדארי בשו"ת הסבא קדישא חלק ב' (חלק אבן העזר סימן יא) שנשאל בזה, והעיר מדברי רש"י והריטב"א, וכתב שכן מוכח מהמעשה בכתובות (סב ע"ב), והעיר גם כן מדברי הגר"מ בן אדרת בספר ברך משה הני"ל. וסיים, שנראה שמי שלבו נוקפו ראוי לו לחוש לזה, לכן כהן לא ישא אלא כהנת. ע"ש. ועיין עוד בספר אפריון שלמה (בקונטרס מזבח אבנים סימן ז', דף כב ע"ג). ע"ש. ומכל מקום אם הכהן ובת ישראל שומרים תורה ומצות והולכים בדרכי הישרים, לא יאונה להם כל און, ובודאי שהתורה אגוני מגנא ואצולי מצלא, ויעלה זיווגם יפה. ואיש ואשה שזכו שכינה שרויה עמהם.

בסיכום: אין לישראל לישא בת כהן אלא אם כן החתן ירא ה' מרבים, וקובע עתים לתורה, וכל שכן אם הוא לומד בישיבה באופן קבוע, אף על פי שעדיין אינו בגדר תלמיד חכם. אבל כהן נושא בת ישראל כל שהם שומרים תורה ומצות, ובונים ביתם על יסודות מצות תורתנו הקדושה אשר יעשה אותם האדם וחי בהם. ויזכו לבנות בית נאמן בישראל.